

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE” DIN TÎRGU MUREȘ

ȘCOALA DE STUDII DOCTORALE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**Prevenție și intervenție în abordarea
psiho-dermatologică a psoriazisului:
impact în prognosticul și evoluția bolii**

Doctorand **Luminita Emilia Decean**

Conducător de doctorat **Prof. dr. Adriana Mihai**

Introducere

Psoriazisul este o patologie dermatologică inflamatorie, ce se manifestă prin multiple leziuni eritematoase, cu scuame. Aceste manifestări pot fi ținute sub control cu ajutorul opțiunilor terapeutice topice sau sistemice, însă psoriazisul este o patologie cronică, cu evoluție naturală de la perioade de remisie la perioade de exacerbare a simptomelor.

Un diagnostic cronic – în limbajul pacientului, incurabil – aduce cu sine distres psihologic. Acest distres servește frecvent ca factor declanșator al unor leziuni noi sau de agravare a leziunilor existente, închizând un cerc vicios în care pacientul suferă discomfort, stigmă din cauza leziunilor de psoriazis, iar la rândul lor, leziunile de psoriazis cunosc agravare pe seama modificărilor hormonale sistemice inerente stresului.

Practica medicală a cunoscut, pe parcursul istoriei recente, o modificare fundamentală de paradigma: de la medicina paternalistă, care are ca scop satisfacția medicului cu privire la progresul terapeutic, spre o orientare centrată pe pacient, în care medicina are scopul de a ameliora calitatea vieții pacientului.

Cu acest scop, am demarat proiectele cuprinse în prezenta teză de doctorat: ameliorarea calității vieții pacienților cu psoriazis implică, în primă fază, identificarea problemelor cu care se confruntă aceștia.

Obiectivul principal al lucrării este reprezentat de explorarea în profunzime a integrării sociale, stigmei, dezinformării trăite de pacienții diagnosticați cu psoriazis. Astfel, am investigat diferențele socio-demografice, interacțiunile sociale, informarea corectă asupra bolii, mecanismele de coping ale pacienților cu psoriazis, în raport cu distresul și discriminarea resimțite de aceștia în viața de zi cu zi.

Studiul I: Calitatea vieții legate de vârstă și mecanismele de coping ale pacienților adulți cu psoriazis: sunt dezinformarea și stigmatizarea asociate cu depresia?

Stigmatizarea și lipsa de acceptare la nivel social pot avea efecte negative asupra calității vieții pacienților cu psoriazis, într-o măsură comparabilă cu alte patologii cronice cum ar fi maladiile oncologice sau arsurile extinse. Folosind o baterie de chestionare, am colectat informații pentru a cuantifica efectul dezinformării și a stigmatizării cu privire la calitatea vieții, depresia și strategiile de coping, analizând acești parametri în funcție de grupe de vârstă.

Considerând prevalența psoriazisului estimată la 2-3% în cazul populației României, am estimat un eșantion de 45 de pacienți necesar pentru a obține concluzii relevante. Participanții la studiu (278 pacienți diagnosticați cu psoriazis, respectiv 374 în grupul control) au primit un chestionar nestandardizat pe suport fizic, urmat de 3 chestionare standardizate online. Cohorta de pacienți a fost analizată în cadrul a 3 categorii de vârstă pentru a cuantifica afectarea calității vieții și mecanismele psihologice de coping.

Pacienții cu psoriazis din studiul de față au prezentat o prevalență crescută a simptomelor depresive (actuale sau în antecedente) comparativ cu grupul de control. Au fost notate o serie de discrepanțe între pacienți și controale, cu privire la stigmă și dezinformare. În cadrul chestionarului COPE60 (Coping Orientation to Problems Experienced Inventory) pacienții din grupele de vârstă avansate foloseau frecvent mecanisme pozitive de coping, cum ar fi copingul concentrat pe problemă, în timp ce grupul de pacienți tineri foloseau mai des mecanisme de coping bazate pe emoții. Pacienții din grupul de vârstă 30-50 de ani au avut cele mai favorabile scoruri ale sănătății mentale și fizice, cuantificate cu ajutorul SF-12 (12-Item Short Form Survey). Indicele DLQI (Dermatology Life Quality Index) au relevat discomfort social în cazul pacienților tineri, iar în rândul pacienților din grupurile avansate de vârstă, afectarea vieții intime.

Deși gradul de informare al populației generale cu privire la psoriazis este satisfăcător, pacienții cu leziuni de psoriazis se confruntă cu stigmatizare, potențial bazată pe răspunsuri emoționale involuntare cum ar fi jena sau repulsia. Pentru a fi eficientă, o campanie cu scopul reducerii stigmatizării trebuie să țină cont de aspectele emoționale resimțite de populația generală, alături de informarea și educarea corectă cu privire la psoriazis.

Studiul II Psoriazis cu placă unică: o provocare de diagnostic cu un singur indiciu

Psoriazisul este o patologie cronică, inflamatorie, mediată imun, afectând 2-3% din populație, cu variabilitate regională semnificativă. Psoriazisul se manifestă prin formele sale: în placă, gutat, invers, pustular sau eritrodermic, pacientul prezentându-se la medic cu mai multe plăci psoriazice, simetrice, cu dispoziție patognomonică, conducând medicul spre diagnosticul de psoriazis.

Seria de cazuri clinice prezentată în acest capitol se bazează pe cazurile a 2 pacienți a căror psoriazis debutează prin plăci singulare, dispuse la nivelul membrului inferior. Acești pacienți au fost anterior tratați empiric cu o serie de medicații topice (antibiotice, antifungice, corticoizi), fără rezoluția clinică a leziunilor. În urma analizei histopatologice a fragmentelor de biopsie, s-a confirmat diagnosticul de psoriazis, iar consecutiv tratamentului condus corect, leziunile au demonstrat ameliorare clinică netă.

În ciuda faptului că psoriazisul este considerat o patologie comună, bine înțeleasă și facil de diagnosticat, cazurile de față pledează pentru includerea în diagnosticul diferențial a psoriazisului pentru cazurile care prezintă leziuni atipice, cu răspuns terapeutic slab.

Studiul III Stigma asociată psoriazisului: ce direcții de cercetare există?

Psoriazisul afectează pacienți de toate vârstele, sexele și rasele, fiind una dintre cele mai comune patologii dermatologice mediate imun. Una din comorbiditățile aferente psoriazisului este reprezentată de afectarea stării psihice, manifestă prin simptome de anxietate și depresie. Aceste manifestări afectează în mod negativ parcursul terapeutic, agravând leziunile deja formate și reducând responsivitatea acestora la tratament.

Scopul studiului de față este de a oferi o primă perspectivă cu privire la stigmatizarea pacienților cu psoriazis de pe teritoriul României, precum și manifestările de tip anxios sau depresiv ale acestora.

Studiul de față se bazează pe adaptarea unui chestionar folosit original pentru estimarea atitudinilor stigmatizante de la nivelul populației generale cu privire la pacienții cu leziuni vizibile de dermatită atopică. Acest chestionar a fost inversat astfel încât să facă referire la experiența pacienților în situații sociale cum ar fi strângerea de mână, menținerea relațiilor de prietenie, sărutul pe obraz sau relațiile intime. Scalele validate GAD7 și PHQ8 au fost folosite pentru a estima apariția simptomelor aferente depresiei sau anxietății la nivelul grupului de studiu.

Grupul de studiu a fost compus din 12 pacienți diagnosticați cu psoriazis, media vârstelor fiind de 46,75 ani. Acești pacienți au raportat într-o mică măsură resimțirea stigmei sociale, însă conform chestionarului PHQ8, 16,66% prezintă simptome depresive minore, iar conform GAD7, aproape 25% prezintă simptome de anxietate minoră.

În ciuda grupului de studiu diminutiv, se remarcă apariția manifestărilor de anxietate și depresie în cazul pacienților cu psoriazis, chiar dacă aceștia nu resimt stigmă socială notabilă.

Concluzii generale

În ciuda faptului că psoriazisul este o patologie dermatologică bine cunoscută, formele atipice ale psoriazisului pot pune în dificultate clinicianul. Examinarea histopatologică este esențială pentru stabilirea unui diagnostic corect și a evita eșecurile terapeutice empirice.

Nivelul de informare al populației generale cu privire la psoriazis este unul relativ satisfăcător, însă aceste cunoștințe nu diminuează direct și proporțional gradul de stigmatizare resimțit de către pacienții cu psoriazis.

Chiar și în situația unui grup de pacienți cu forme minore de boală, care nu raportează resimțirea stigmatului social major, manifestările de tip depresiv sau anxios sunt prezente în 16, respectiv 25% din cazuri.

Originalitatea tezei

Teza de față oferă o viziune în ansamblu a experienței pacienților diagnosticați cu psoriazis. Aceste proiecte vin în completarea studiilor pilot, inițiate de Boca et al și Nicolescu et al, care aduc primele informații legate de prevalența și acceptarea socială a psoriazisului în România.

Distresul, mecanismele de coping și stigmatizarea socială sunt experiențe umane comune, depinzând atât de factori obiectivi, cum ar fi o leziune patologică, cât și de factori personali, anume predispoziția unui individ de a percepe neacceptarea, reticența interlocutorului.

Teza cuprinde o serie de investigații care completează datele prezente în literatura de specialitate: de la cazuri clinice atipice la investigarea în detaliu a procesului stigmatizării și efectului acestuia asupra stării psihice a pacienților diagnosticați cu psoriazis.